

Sensorveiledning GRE1105 Gresk grammatikk I: høst 2018

Emnebeskrivelse: <https://www.uio.no/studier/emner/hf/ifikk/GRE1105/>

Kursinnhold: Emnet forutsetter Innføring i gresk I og II (GRE1001 og GRE1002 = 20 sp). Studenter på bachelorprogrammet i klassiske språk tar to 5-poengs tekstemner parallelt, men dette er ikke obligatorisk for øvrige studenter. Pensum er fritt valg av grammatikk (alle valgte Blomqvist–Jastrup), med fokus på at studentene skulle bli vant med å bruke grammatikken (det forventes åpenbart ikke at de memorerer *alt*). Dette ble supplert med enklere oversikter delt ut på ark. Studentene har hatt tilbud om ukentlige innleveringer med øvelser i oversettelse til gresk (noe gjennomgått/diskutert i undervisning, alle individuelle besvareelser retta skriftlig). Undervisning ellers hovedsakelig tilegna systematisk forelesning og diskusjon av grunnleggende gresk grammatikk, ispedd øvelser i å oversette begge veier, med fokus på enkle setninger (inkl. bruk av infinitiv og partisipp) – systematisk gjennomgang av bisetninger skjer i GRE2105. Se for øvrig detaljerte læringsmål (lenka over). I «leseseminalet» ble to dobbelttimer satt av til seksjon 17 i *Reading Greek*, fem til grundig grammatisk gjennomgang av Xenofons *Memorabilia* (rakk igjennom 1.1.1–1.2.8) – utdraget i oppgave B er derfor tekst som er gjennomgått.

Hjelpemidler på eksamen: ordbok gresk–engelsk/dansk + engelsk–gresk

Eksamensoppgaven: vektning av deloppgavene

Oppgave A: oversettelse til gresk = 50 %

Oppgave B: grammatiske spørsmål til utdrag fra kjent tekst = 50 %

Siden de enkelte deloppgavene i hver oppgave har forskjellig vanskelighetsgrad, er det vanskelig å vekte disse kvantitativt mot hverandre, og karakteren må derfor baseres på en helhetsvurdering.

Bedømmelseskriterier for de enkelte oppgavene

Oppgave A: En fremragende besvarelse viser at kandidaten behersker bøyning av alle former det er behov for, korrekt/fornuftig valg av tempus og modus av verb, inklusive bruk av infinitiv og partisipp der dette er nødvendig/naturlig, korrekt bruk av kasus og korrekt bruk av pronomen og preposisjoner. Ordstilling er i de fleste tilfeller relativt fritt, men attributiv/predikativ ordstilling bør anvendes korrekt. Hva angår aksentuering kan man knapt forvente at noen treffer med alt, men større mengder aksentfeil kan vippe ned en karakter som ellers ikke står støtt. Det er også rom for et knippe mindre feil for øvrig i en besvarelse som står til A. Ellers er det vanskelig å oppgi presise kriterier for antall og type feil som medfører at besvarelsen vipper opp eller ned en karakter. Grunnleggende bøyingsfeil (eks. presens indikativ av regelrette ω -verb) er grovere enn feil i former som regnes som mer kompliserte / mindre vanlige (eks. kontraktsverb, μ -verb osv.). Uheldig valg av aspekt trekker lite på dette nivået (men se kommentarer til de enkelte oppgavene), og det innviklede systemet for attributiv/predikativ ordstilling ved ulike pronomen innebærer at feil her bedømmes mildt.

Oppgave B: En fremragende oppgave har korrekte og (der det er på sin plass) utfyllende forklaringer. I genitivsoppgaven holder det at kandidaten oppgir at en genitiv er objekt/argument til et verb eller adjektiv – det kreves ikke en ytterligere kategorisering (partitiv genitiv, fraskilningsgenitiv) i disse tilfellene. Gode forklaringer med egne ord kan til en viss grad veie opp for mangelfull grammatisk terminologi. Merk at oppgavene med formbestemmelse ikke ber eksplisitt om oppslagsform, så det trekker ikke ned om dette mangler.

Se for øvrig løsningsforslag og kommentarer til enkeltoppgavene under.

OPPGAVE A

1. Oversett følgende setninger til gresk:

1. **Husker du ingenting?**

Løsningsforslag: (ἄρα) οὐδὲν μνημονεύεις;

Foruten endra ordstilling eller valg av annet verb ser jeg få alternativer her.

2. **Vi dro fra byen i går.**

Løsningsforslag: ἀπῆλθομεν χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως.

Aorist indikativ mest naturlig her med det punktwise «dro»; andre verb mulig; verb uten prefiks mulig; ἐκ istedenfor ἀπό mulig.

3. **I morgen vil de se disse hestene igjen.**

Løsningsforslag: αὐριον τούτους τοὺς ἵππους πάλιν ὄψονται.

ὄράω-paradigmet det opplagte for «se» med dir.obj. i attisk prosa, men andre verb trekker ikke ned, såfremt konstruksjonen er rett; futurum indikativ er det eneste presise valget; τούσδε alternativ som påpekende pronomen.

4. **Hun så dem med sine egne øyne.**

Løsningsforslag: ἑώρα/εἶδεν αὐτούς/αὐτάς/αὐτὰ τοῖς ἑαυτῆς ὀφθαλμοῖς.

Jf. kommentar om ὄράω over; den norske setninga kan tolkes aspektuelt i retning både imperfektum og aorist (på gresk vil også en videre kontekst spille inn); instrumentell dativ den mest naturlige løsninga for «med sine egne øyne»; påpekende τούτους/ἐκείνους mulig alternativ til αὐτούς, tilsvarende for hunkjønn og intetkjønn.

5. **De samme guttene hørte alltid på filosofene.**

Løsningsforslag: οἱ αὐτοὶ παῖδες ἀεὶ τῶν φιλοσόφων ἤκουον.

νεανίαι/νεανίσκοι akseptabelt for «guttene»; iterativ imperfektum naturlig med «alltid»; «høre på (personer)» fordrer genitivsobjekt

6. **Sokrates var mer gudfryktig enn de andre athenerne.**

Løsningsforslag: ὁ Σωκράτης εὐσεβέστερος ἦν τῶν ἄλλων Ἀθηναίων.

Komparativ genitiv er standard ved direkte sammenligning av to nomenfraser, men ἦ + nominativ er akseptabelt.

7. **Han trodde at guden ville hjelpe dem.**

Løsningsforslag: ᾤετο/ἐνόμιζε τὸν θεὸν αὐτοῖς/αὐταῖς βοηθήσειν.

Flere verb for «tro» er gangbare; akkusativ+infinitiv-konstruksjon etter tenke-/mene-verb er viktig; «ville» på norsk her mest naturlig tolka som uttrykk for framtid-i-fortid, som i denne greske konstruksjonen svarer til futurum infinitiv, men greit om det tolkes som et tydeligere (og samtidig) uttrykk for vilje og konstrueres med βούλεσθαι/ἐθέλειν βοηθεῖν/βοηθῆσαι; istedenfor αὐτοῖς er påpekende τούτοις/ἐκείνοις også mulige løsninger, og tilsvarende hunkjønnsbøyning er selvfølgelig også korrekt.

8. **Kunne du si meg hvordan optativ av dette verbet skrives?**

Løsningsforslag: εἴποις ἄν μοι πῶς/ὅπως γράφεται τούτου τοῦ ῥήματος ἡ εὐκτική;

«Kunne du si» tolkes mest opplagt som en høflig oppfordring svarende til potensial optativ med ἄν; presens λέγοις er ok, selv om det resultatorienterte spørsmålet vender tankene mot aoristisk aspekt; en mer bokstavelig tolkning med δύναμαι (impf. ἐδύνω, aor. ἐδυνήθης) e.l. + inf. aksepteres; τοῦδε alternativ som påpekende pronomen; vesentlig med finitt verb i avhengig spørresetning, og her er presens indikativ passiv den opplagte løsninga.

9. **Nå må jeg slutte å skrive.**

Løsningsforslag: νῦν με δεῖ γράφοντα/γράφουσαν παύσασθαι.

χρή, ἀνάγκη ἐστὶ, ἀναγκαῖόν ἐστι alternative løsninger for «må» – samtlige konstrueres tilsvarende med akkusativ + infinitiv (alternativt logisk subjekt i dativ μοι med ἀνάγκη/ἀναγκαῖον); om noen har våga seg på en konstruksjon med verbaladjektivet πανστέος, er det naturligvis flott (πανστέον μοι γράφοντι / με γράφοντα, el. det mer kreative πανστέα μοι ἢ γραφή); «stoppe» må stå i infinitiv, men tempusvalget er et spørsmål om aspekt – den punktwise aorist slår meg som mest naturlig, men vil ikke trekke for presens παύεσθαι; παύομαι tar utfyllende (presens) partisipp, som her må samsvarsbøyes med akkusativssubjektet (evt. intetkjønn vil tolkes velvillig som kjønnskritisk variant).

10. **Når vi har skrevet alt, la oss ta en fest.**

Løsningsforslag 1: τὰ πάντα γράψαντες/γράψασαι, ἐστιώμεθα/εὐωχώμεθα.

Løsningsforslag 2: ὅταν τὰ πάντα γράψωμεν, ἐστιώμεθα/εὐωχώμεθα.

Den norske bisetninga kan på gresk løses med enten bisetning eller partisipp; den relative fortidigheten som «har skrevet» uttrykker på norsk, fordrer aoristisk aspekt på gresk enten man velger partisipp el. bisetning; ved temporal bisetning som viser til framtid, bruker gresk konjunktiv + ἄν, alternative subjunksjoner er ἐπὶ ἄν, ἐπειδὴ ἄν; som alternativ til aktivt partisipp + objekt er en genitiv absolutt med passivt partisipp helt fint (τῶν πάντων γραφέντων); «la oss ta en fest» bør tolkes som en oppfordring, og en oppfordrende konjunktiv er den greske ekvivalenten (ord-for-ord-tolkning med ἐάω e.l. vil trekke litt her, siden konteksten gjør det vanskelig å se for seg at kandidaten kan ha tolka setninga som «tillat oss å ta en fest»); tempusvalg for konjunktiven er et spørsmål om aspekt, hvor presens med et åpent fokus på selve festforløpet er det mest nærliggende, men hvis noen forsøker seg med en ingressiv aorist, er det ok (de klassiske kildene tilsier en aorist passiv for begge verb, men korrekt bøyd medium aorist konjunktiv trekker ikke ned).

OPPGAVE B

Besvar følgende grammatiske spørsmål til utdraget fra Xenofons *Memorabilia* 1.1.19–1.2.2:

Σωκράτης δὲ πάντα μὲν ἠγεῖτο θεοὺς εἰδέναι, τὰ τε λεγόμενα καὶ πραττόμενα καὶ τὰ σιγῇ βουλευόμενα, πανταχοῦ δὲ παρεῖναι καὶ σημαίνειν τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν ἀνθρωπείων πάντων.

Θαυμάζω οὖν ὅπως ποτὲ ἐπέισθησαν Ἀθηναῖοι Σωκράτην περὶ θεοὺς μὴ σωφρονεῖν, τὸν ἀσεβὲς μὲν οὐδὲν ποτε περὶ τοὺς θεοὺς οὐτ' εἰπόντα οὐτε πράξαντα, τοιαῦτα δὲ καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα περὶ θεῶν οἷά τις ἂν καὶ λέγων καὶ πράττων εἴη τε καὶ νομίζοιτο εὐσεβέστατος.

Θαυμαστὸν δὲ φαίνεται μοι καὶ τὸ πεισθῆναί τινος ὡς Σωκράτης τοὺς νέους διέφθειρεν, ὃς πρὸς τοῖς εἰρημένοις πρῶτον μὲν ἀφροδισίων καὶ γαστρὸς πάντων ἀνθρώπων ἐγκρατέστατος ἦν, εἶτα πρὸς χειμῶνα καὶ θέρος καὶ πάντας πόνους καρτερικώτατος, ἔτι δὲ πρὸς τὸ μετρίων δεῖσθαι πεπαιδευμένος οὕτως, ὥστε πάνυ μικρὰ κεκτημένος πάνυ ῥαδίως ἔχειν ἀρκοῦντα. πῶς οὖν αὐτὸς ὦν τοιοῦτος ἄλλους ἂν ἢ ἀσεβεῖς ἢ παρανόμους ἢ λίχνους ἢ ἀφροδισίων ἀκρατεῖς ἢ πρὸς τὸ πονεῖν μαλακοὺς ἐποίησεν; ἀλλ' ἔπαυσε μὲν τούτων πολλοὺς ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμεῖν καὶ ἐλπίδας παρασχών, ἂν ἑαυτῶν ἐπιμελῶνται, καλοὺς κάγαθοὺς ἔσεσθαι.

1. Finn og kommenter bruken av alle genitiver i utdraget.

1. τῶν ἀνθρωπείων πάντων: styrt av prep. περὶ (bet. «om»)
2. θεῶν: styrt av prep. περὶ (bet. «om»)
3. ἀφροδισίων καὶ γαστρὸς: styrt av adj. ἐγκρατέστατος (bet. «som har mest kontroll over ...», jf. genitivsobjekt ved «herske»-verb, variant av partitiv genitiv)
4. πάντων ἀνθρώπων: partitiv genitiv med det superlative adj. ἐγκρατέστατος (bet. «som har mest kontroll av/blant ...»)
5. μετρίων: genitivsobjekt til δεῖσθαι (vanlig ved «behovsverb», normalt regna som en variant av fraskilningsgenitiv (ablativisk genitiv), men står også nært genitivsobjekt ved «begjærsverb», som normalt regnes som en variant av partitiv genitiv)
6. ἀφροδισίων: styrt av adj. ἀκρατεῖς (bet. «som mangler kontroll over ...», jf. ἐγκρατέστατος)
7. τούτων: genitivsobjekt (obj. nr. 2) med ἔπαυσε (bet. «han fikk mange til å slutte med disse tingene», en fraskilningsgenitiv)
8. ἀρετῆς: genitivsobjekt til ἐπιθυμεῖν (vanlig ved «begjærsverb», normalt regna som en variant av partitiv genitiv)
9. ἑαυτῶν: genitivsobjekt til ἐπιμελῶνται (vanlig ved verb som betyr «å være var, bry seg om, ivareta o.l.» – og det motsatte (jf. også huske- og glemmeverb) – en variant av partitiv genitiv)

2. εἰδέναι: Forklar bruken av infinitiv.

Infinitiven styres av tenke-/meneverbet ἠγεῖτο, og har som akkusativsubjekt θεοῦς. (εἰδέναι er en gammal perfektumform med presensbetydning, her «infinitiv i indirekte tale» / «deklarativ infinitiv», hvor presenstempus normalt indikerer samtidighet med det styrende verbet: «Sokrates anså at gudene visste alt ...»)

3. τοῖς ἀνθρώποις: Bestem formen og forklar bruk av kasus.

Form: dativ flertall (hankjønn) (oppslagsform ἄνθρωπος)
Bruk av kasus: indirekte objekt for verbet σημαίνειν

4. ἐπέισθησαν: Bestem formen.

Form: aorist indikativ passiv 3. person flertall (oppslagsform πείθω)

5. πράξαντα: Bestem formen.

Form: aorist partisipp aktiv hankjønn akkusativ entall (oppslagsform πράσσω/πράττω)

6. νομίζοιτο: Bestem formen og forklar bruk av modus.

Form: presens optativ medium/passiv (betydningsmessig passiv) 3. person entall (oppslagsform νομίζω)
Bruk av modus: potensial optativ (med partikkelen ἄν)

7. ἐπιμελῶνται: Bestem formen.

Form: presens konjunktiv medium/passiv 3. person flertall (oppslagsform ἐπιμελέομαι)